

Nr. 8(166)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2025. gada 4. augusts

PACIETĪBA UN IZDOŠANĀS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Augustā Braila un pielāgotās drukas nodaļā darbu uzsāk Anna Sandberga, kura

pildīs Braila raksta grāmatu maketētājas pienākumus. Vispirms viņa tiks apmācīta darbam ar Braila grāmatu pielāgošanas programmām, tad iepazīstināta ar attiecīgo tehniku. Novēlam pacietību un izdošanos!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

PIRMĀ PUSGADA LASĪTĀKĀS GRĀMATAS

Ieva Jēkabsons

bibliotekāre-sociālo mediju speciāliste

Ir augusts. Naktis paliek garākas, gājputni sāk posties garajam ceļam uz siltajām zemēm, vasara tuvojas savam noslēgumam. Bet bibliotēka turpina strādāt pilnā sparā.

Jūlijā apkopojām pirmā pusgada lasītākās grāmatas Latvijas Neredzīgo bibliotēkā.

Lasītākās audiogrāmatas:

1. «Latviešu rakstnieku suņu stāsti»

Izlasē pārstāvēti autori: Anna Skaidrīte Gaiļīte, Guntis Tālers, Astra Filipsons, Diana Bogdanova, Kristīne Ilziņa, Ilze Lāce, Ramona Indriksone, Gunita Lagzdīņa u.c.

2. «Latviešu rakstnieku kaķu stāsti»

Grāmatā ir Dzintara Tilaka, Ilzes Eņģeles, Astras Filipsones, Evijas Gulbes, Dianās Bogdanovas u. c. autoru stāsti.

3. Gizela Natālija Grādnere. «Tantes ar klikšķiem. Baltiešu stāsti»

Humora pilns skatījums uz 20. gadsimta sākuma sadzīvi.

Lasītākās grāmatas palielinātā drukā:

1. Anatolijs Danilāns un Pēteris Strubergs. «Dakteri un šamaņi»

Autoru diskusija par tradicionālo un netradicionālo medicīnu, zinātniskajām ārstniecības metodēm un tautas dziedniecību.

2. Ēriks Kūlis. «Diena kā sievietē»

Grāmata apraksta vienas dienas notikumus Jevlampija Neščastnija dzīvē. Diena izvēršas tikpat dinamiska, neapreķināma un vētraina kā viņa mīlotā sievietē Minna.

3. Tods Bērpo un Linna Vinsenta. «Debesis ir! Maza zēna apbrīnojamais ceļojums uz Debesīm un atpakaļ».

Grāmata balstīta uz patiesiem notikumiem, kad mazais Koltons pārdzīvojis sma-

gu operāciju, atklāj saviem vecākiem, ka operācijas laikā esot pametis ķermeni un viesojies Debesīs.

Lasītākās grāmatas Braila rakstā

1. Māris Bērziņš. «Nākotnes kalējs»

Romāns par latviešu rakstnieku, daudzu romānu, stāstu un lugu autoru, Latvijas PSR Tautas komisāru padomes, Latvijas PSR Ministru Padomes, PSRS Augstākās Padomes Tautību padomes priekšsēdētāju Vili Lāci.

2. Tamāra Horiha-Zerna. «Meitiņa»

Šī grāmata ir par mīlestību, lai arī tajā nav neviena vārda, kas sāktos ar «mīl...». Tā stāsta par kādas ģimenes dzīves pavedienu laikā, kad Krievija anektēja Krimu un pirmo reizi vērsās pret ukraiņu tautu.

3. Nīna Like. «Lūdzu, nākamais!»

Grāmata stāsta par Ēlinu, kas ir pārcēlusies uz dzīvi ārsta prakses kabinetā, kur nebeidzamā straumē visas dienas garumā ar savām vainām nāk pie viņas pacienti. Bet mājā palikušais vīrs ir satriekts, ja vien nav licies gultā ar Ēlinas draudzeni Grū, kuru nesen pametis vīrs.

Lasītākās grāmatas vieglajā valodā:

1. Rūdolfs Blaumanis. «Velniņi»

Tā ir pasaka par divu velniņu piedzīvojumiem, kuri aizbēga no elles un devās iepazīt pasauli.

2. Latviešu tautas pasaka. «Eža kažociņš»

Tā ir pasaka par noburto ezīti, karali un princesi.

3. Gunta Bite. «Elza laukos»

Grāmatā mazā Elza ciemojas laukos pie vecmāmiņas, kur darāmi dažādi darbiņi: jāsa-lasa āboli, jāaplaista puķes un, protams, jāsamīļo vistiņa Guza. Vienā brīdī Elzai uzbrūk niknais tītars, bet suņuks Tobis meiteni aizsargā.

Lasītākās grāmatas parastajā iespiedrakstā:

1. Sandra Kalniete. «Māte sieva. Sieva māte. Meita sieva»

Grāmata stāsta par dramatiskām pagātnes traumām, kuras kā neredzami taustekļi sagandē dzīvi vairākām dzimtas paaudzēm.

2. Ričards Ropers. «Dzīvošanas vērts»

Tas ir romāns par vientuļnieku Londonā. Lasītājs uzzinās, kāpēc viņš ir izvēlēties šādu dzīvi un kāpēc mulķīgā kārtā samelojies darba devējam par to, ka viņam ir izcila sieva un divi mīļi bērni.

3. Arnolds Auziņš. «Circenis karstos pelnos».

Tas ir Arnolda Auziņa sestais romāns. Kā visos iepriekšējos, arī šajā galvenā uzmanība veltīta mīlestībai. Cilvēkiem jāiziet grūts pārbaudījumu ceļš, lai viņi saprastu, ka ir ar dīti viens otram un nespēj citādi dzīvot.

IESKATS GRĀMATĀ

NĀVES ĒNĀ

Herma Cīrule

Braila raksta grāmatu maketētāja

Braila rakstā iznākusi Rūdolfa Blaumaņa novele vieglajā valodā «Nāves ēnā». Pieļauju, ka daudziem sižets ir zināms, taču došu nelielu ieskatu tajā, kā arī padalīšos savās pārdomās par spilgtākajiem tēliem un viņu rakstura īpašībām bīstamos apstākļos.

Novele stāsta par 14 zvejniekiem, kuri zvejo zivis aizsalušā jūrā uz ledus. Kopā ar viņiem ir 16 gadus vecais Kārlēns, kurš pamana, ka ledus atdalījies no krasta un peld prom jūrā. Tas jau aizpeldējis pārāk tālu no krasta. Tiklīdz tam vairs nav iespējams. Zvejnieki ir smagu domu nomākti.

Šajā bezcerīgajā situācijā, esot kopā tik dažādiem ļaudīm, ir labi, ja ir cilvēks, kurš

uzņemamas vadību, novēršot paniku un haosu. Par šādu cilvēku kļūst Grīntāls — mierīgs un nosvērts, pat saskaroties ar nāvi. Cilvēks, kurš neļaujas panikai, bet ar savu līdzsvarotību nes mieru arī citiem. Grīntālam tā nav sava goda meklēšana. Tā ir atbildības uzņemšanās. Spēja nepakļauties neveselīgām emocijām iedrošina arī citus zvejniekus. Kaut arī Grīntāls ir satraukts, viņš visu organizē un satraukumu neizrāda. Jo satraukums cilvēkiem pielīp. Maza liesmiņa pārvēršas nekontrolējamā ugunsgrēkā. Tur apsvērumi un prāts zaudē savu nozīmi, lai uz kādu loģiku būtu balstīts. Taču to, kas norisinājās Grīntāla sirdī, zina tikai viņš pats. Laikā, kad zvejniekiem draud bads, viņš sadala zivis taisnīgi. Pat skopais saimnieks Zaļga, kuram pats svarīgākais cilvēks ir viņš pats, neuzdrošinās iebilst.

Atšķirībā no Grīntāla, jauns puisis Birkenbaums ir pavisam cita rakstura. Arī viņam piemīt taisnības apziņa, taču viņš ir impulsīvāks, temperamentīgāks, vairāk emociju cilvēks. Ātras dabas. Tomēr viņš rīkojas, kā sirds liek. Citu sāpes un bēdas viņam nav vienaldzīgas. Viņš pieķeras Kārlēnam kā savam jaunākajam brālim. Turklāt situācijā, kad nav citas iespējas, Birkenbaums iegriež rokā, un dod Kārlēnam dzert savas asinis, lai zēnam atgrieztos spēki.

Gurlums — savā ziņā varbūt līdzīgs Grīntālam — ārēji stiprs cilvēks, kurš savas vājības un bailes citiem neizrāda. Taču tāls un svešs no citiem zvejniekiem un rūpes par citiem neizrāda — kluss un savrups. Ar savu pašlepnumu. Kaut ir tikpat satraukts un nobijies kā citi, Gurlums to neizrāda, jo baidās no izsmiekla. Ja Grīntāls uz āru neko neizrāda, lai negatīvi neietekmētu citus, tad Gurlums — lai viņu neizsmietu. Ir atšķirība. Divi ārēji līdzīgi cilvēki, tomēr iekšēji tik atšķirīgi: vienam rūpes par citiem, otram svarīgāks ir viņš pats, viņa pašlepnums, bailes tikt ievainotam. Patiesībā — iekšēji vājš un nedrošs cilvēks, kurš sargā sevi ar masku.

Starp zvejniekiem ir arī vecais Dalda ar dēlu Jani. Viņi viens par otru rūpējas un ir gatavi uzpurēties. Vieglāk to darīt ir savas ģimenes labā — tas sanāk tā dabīgi. Grūtāk ir upurēties sveša cilvēka labā.

Bagātais un skopais saimnieks Zaļga... Ir brīdis, kad arī Grīntāls vairs neiztur un draud iemest Zaļgu jūrā, ja viņš nedalīsies ar zivīm. Laikā, kad pārējiem zvejniekiem draud bada nāve, šis vīrs joprojām domā tikai par naudu. Viņš nav gatavs zivis dot par velti. Ja būs lemts nogrimt, tad kopā ar naudu! Un šīs naudas smagums spiedīs pie zemes viņa dvēseli. Jā, tās ir viņa zivis. Bet situācija nav ikdienišķa. Un šajos apstākļos cilvēkos var redzēt to, kādi viņi ir patiesībā.

Bailes mīt ikvienā zvejniekā. Arī Grīntālam tās nav svešas. Taču, kā gan jutās 16 gadīgs Kārlēns — pavisam vēl bērns?

Kad parādās laiva un no 10 cilvēkiem iespējams izglābties tikai septiņiem, Zaļga, protams, uzskata, ka viņa dzīvība ir visvērtīgākā. Taču Grīntāls liek visiem godīgi vilkt lozes. Pienāk brīdis, kad arī Birkenbaumā ir tik stiprs šis izdzīvošanas instinkts par spīti pašai izdzīvībai. Atšķirībā no Kārlēna, viņš izvelk laimīgo lozi, kas ļauj glābties. Var tikai iedomāties, kas notiek viņa dvēselē. Kādu mirkli, vēl pirms iekāpšanas laivā, Birkenbaums it kā saminstinās, skatoties uz Kārlēnu. Kaut autors neatklāj Birkenbauma domas un jūtas, mēģinu tās iztēloties. Vēl varētu samainīties ar Kārlēnu, kurš stāv uz ledus gabala bezcerības un nolemtības pārņemts. Iedomājos šo vētru puisī — vēlmi mainīties vietām ar Kārlēnu, sāpes, žēlums un tam pretī izdzīvošanas instinkts. Uz ledus gabala paliek arī Grīntāls — mierīgs un kluss. Viņš pieņem likteni kāds tas ir, aizliedzot sev emocijas. Vecais Dalda, kuram ir laimīgā loze, uzdāvina dzīvību dēlam Janim.

Un tā vieni aizbrauc laivā pretī dzīvībai un nākotnei, otri paliek uz nelielā ledus gabala, arvien vairāk attālinoties un kļūstot mazākiem, kamēr izgaist pavisam. Izglābušies at-

griezīsies dzīvē, turpinās dzīvot. Vai ar gadiem viss izbālēs, izplēnēs atmiņas par zaudētajiem cilvēkiem, jo dzīve jau turpinās?

Kā būs ar Birkenbaumu? Vai jebkad dzīvē viņš spēs sev piedot, sadzīvot ar sevi? Vai mēģinās sirdsapziņas pārmetumus noslīcināt alkoholā? Kas zin... Vai var vienam vai otram cilvēkam pārvest, nosodīt? Viņi ir tikai cilvēki. Kā mēs paši rīkotos šajā situācijā?

Šo noveli gribu nosaukt par psiholoģisku darbu, jo Rūdolfs Blaumanis tajā ir pieskāries dažādām cilvēku rakstura iezīmēm un tam, kā kurš rīkojas situācijas, kad svarīga ir tikai cilvēka dzīvība, izdzīvošana. Nekam citam vairs nav nozīmes.

Lasot noveli, gribas vilkt paralēles ar mūsu pašu dzīvi, arī ar sevi. Ir dzirdēts, ka cilvēkus iepazīst nelaimē. Skatoties nāvei acīs, mēs beidzot kļūstam mēs paši. Nav svarīgi vai mēs kādam patīkam, vai nepatīkam, ko citi par mums domā. Mūsu dvēseles ir tiešas un īstas savā kailumā. Pazūd viss samākslotais un neīstais. Nav jāslēpjas zem maskām. Mainās uzskati par svarīgo un nesvarīgo.

Es neņemtos kādu nosodīt, jo nevaru būt pārliecināta par to, kā es pati rīkotos kritiskā situācijā. Viena lieta ir par to runāt, kad tu neesi šajā situācijā, otra — reāli saskarties ar to, kad emocijas, bailes un izdzīvošanas instinkts ir daudz stiprākas par mūsu prātu. Lasot Bībeli pirms Jēzus sišanas krustā, domāju par Pēteri. Viņš nešaubīgi ticēja tam ko sacīja — ka nemūžam Jēzu neaizliegs, kaut arī būtu jādodas nāvē. Jēzus nenosoda, tikai konstatē: gailis nebūs divreiz nodziedājis, pirms tu mani trīsreiz aizliegsi... Mēs

reizēm sev šķietam gana stipri, varoši un izlēmīgi... Un esam par to patiešām pārliecināti. Ne vienmēr mūsu labā griba rīkoties drosmīgi atbilst tam, kā mēs patiešām rīkotos atbilstošā situācijā. Kaut arī varbūt visu mūžu pēc tam dzīvosim ar sirdsapziņas pārmetumiem. Drosmīgi cilvēki, kuri atbilstošā situācijā metas citus glābt, mēnešiem iepriekš neko nav plānojuši. Tā ir spontāna rīcība. Varēšana un nevarēšana neizriet no mūsu iecerēm un plānošanas.

Reizēm domāju, ka ļaudis arī mūsdienu pasaulē gaida šo perfekto, kristāltīro cilvēku kā Grīntāls un nesagaidījuši, lamā citu pēc cita. Līdz nākas konstatēt, ka tāds, kas atbilstu mūsu priekšstatiem un vajadzībām, nav dzimis un arī nedzims. Un arī mēs paši šiem standartiem neatbilstam. Ja nevaram pieņemt, ka cilvēks ir un paliek tikai cilvēks ar kļūdām, kritieniem, maldiem. Un nez vai ir vērts nodzīvot jau tā neilgo dzīvi, kurnot par visu, kas mums nepatīk.

Bieži vien tas otrs ir ne labāks, ne sliktāks, tikai savādāks, jo neatbilst mūsu pieņemtajiem priekšstatiem. Un kurš tad ir tas standarts, pēc kura vadīties? Vai vispār tāds ir?

Tādi ir cilvēki. To nevar nosodīt. Un nekad visi nebūs vienādi un nerīkosies vienādi. Nav divu vienādu cilvēku uz šīs pasaules. Lai cik mums gribētos visiem vienu mēru pielikt.

Man šis darbs ir licis aizdomāties — par sevi, citiem, mūsu cilvēciskumu, atbildības sajūtu, par vārdiem un solījumiem, ko nespējam izpildīt. Ja lasot šo grāmatu, jūsu sirdīs kaut kas notiek, tā ir sasniegusi savu mērķi.

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@lnrb.gov.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.